

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Елисавета Борисова Вълчинова-Чендова, д.н.,
департамент „Музика“, Нов български университет,
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“
(вокални и камерни ансамбли, камерна музика, акомпанимент),
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“,
към БФ на НБУ, департамент „Музика“, обявен в ДВ бр. 33/17.04.2018

с единствен кандидат:

доц. д-р Албена Георгиева Кехлибарева-Стоянова

I. Кратки биографични данни

Доц. Албена Кехлибарева-Стоянова е известен музикант изпълнител, педагог и интелектуалец. Певица и пианистка, тя има респектиращ актив от концертни изяви и звукозаписна дейност в България, в Германия и Австрия – страни с активно отношение към бароковата музика и жанра „Lied“. В репертоара ѝ са образци от различни епохи – от Ренесанса и барока, ранния и късен XIX, съвременни творби от български и чуждестранни композитори. Сред изпълненията ѝ са и много премиери на произведения, някои от които специално посветени на нея. Интересът ѝ към немската романтична художествена песен е уникален за българската музикална наука и вокалната практика у нас. На „Lied“ авторката е посветила поредица от текстове, сред които и обемното монографично изследване „Някои естетически, артикулационно-фонетични и ансамблови проблеми в интерпретацията на „Lied“ от епохата на романтизма и постромантизма – XIX и началото на XX век“ (2015), защитено успешно като дисертационен труд. Както посочих и при представянето на нейния докторат, тя успешно се стреми да приобщи българския слушател и изпълнител към тази висока художествена култура както с артистичните си изяви, така и с иницирирането на разгърната образователна педагогическа и обществена дейност. Проектите ѝ са насочени и към по-широк кръг участници и слушатели. Доц. д-р Албена Кехлибарева-Стоянова се откроява със своята многостранна и задълбочена хуманитарна нагласа и информираност, съчетана

с естетско отношение към езика (а немският език е езикът на „Lied”), към поезията и литературата.

Представената биографична справка е респектираща като обем и стойност.

Завършва НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София, с два факултета: Вокален – специалност „Класическо пеене“ (при проф. Илия Йосифов) и Инструментален – специалност „Пиано“ (при проф. Лили Атанасова и проф. Атанас Куртев) през 1980. Има две дипломи за магистър: от Висшето училище за музика „Ханс Айслер“, Берлин – специалност „Камерно и кантатно-ораториално пеене“ (в 1982 при проф. Лоре Фишер и проф. Дитер Цехлин) и от Висшето училище за музика Виена – специалност „камерна музика и камерно пеене“ (в 1992 при проф. Ерик Верба и проф. Леополд Спицер). Участва в 11 международни академии и курсове в Австрия, Германия, Нидерландия, Норвегия (вкл. и за барокова и съвременна музика).

Като преподавател в НБУ доц. д-р Албена Кехлибарева-Стоянова активно инициира и реализира стойностни, включително международни проекти. Тя успешно включва своя професионален опит като педагог в обучението и изявиите на своите студенти, като ги мотивира и чрез организираните от нея съвместни публични и концертни представяния. Ще посоча три международни форума, организирани от нея, на които съм присъствала: Първи органов фестивал в България с 10 концерта в различни градове в България, Дни на финландската организова музика '2015, Дни на финландската музика по случай 100 годишния юбилей на Република Финландия 2017. Откроявам ги като много интересни и художествено стойностни културни събития, чрез които българската общественост се запознава и с неизвестни или малко известни културни артефакти, каквато е финландската професионална музика например.

Изпълненията ѝ са издадени във 20 CD с творби на класическа, романтична, съвременна и българска музика – изд. „Балкантон“, „Mitiel“, „Acropolis“, „MK“, „Polygram“ и др. На DVD – Musikalische Vesper & Konzert im Französischen Dom in Berlin – Albena Kechlibareva & Esa Toivola, DVD-COLLECTION: Classical Music, OEZ – Verlag, Berlin, 2011.

Има записи на над 600 творби от световната класика за Фонда на БНР (28 за Златен фонд), Словашкото национално Радио Братислава, Радио Brandenburg, Радио Варна, Радио BBC.

Осъществила е над 1200 концерта (от тях над 700 рецитала за глас и орган, глас и пиано със собствен съпровод, солист е на камерни и симфонични оркестри, камерни формации) в почти всички страни на Европа, в Китай, Монголия, Япония.

Членува в следните професионални организации: CoRéAM (1997), „Musica Sacra” – Берлин (от 2001), OEZB – Osteuropazentrum Berlin Society (2011), ORGANpromotion (2013 – 2014), Съюз на българските музикалните и танцови дейци (от 1990).

Тя е първата българска камерна певица, която е поканена от страна на Радио ББС през 2008 и има осъществени над 50 предавания на нейни записи в радио BBC, и мрежата на европейските радиа, САЩ, Австралия. Тя също е първи български представител в международната фондация „Макс Регер“ и член на обществото на Макс Регер в Карлруе, Германия. През 2016 представител на България на международния конгрес „100 години Макс Регер“ в Лайпциг.

Има присъдени редица награди: първа на международния конкурс „Хуго Волф“ – Виена 1992; втора – камерни два глас и орган; награди от конкурси в Мюнхен и Любек; Специалната награда „Ели Амелинг-Сент Хертогенборш“ – Нидерландия, национални награди и др.

II. Оценка на изследователска (творческа) дейност и резултати (извън активностите, свързани с дисертационния ѝ труд).

II.1. Основен монографичен труд е книгата „Макс Регер и пространството на органната песен до Първата световна война“ (София: изд. „Водолей“, 2017, 320 с.).

Книгата е посветена на темата, с която, както вече подчертах, кандидатката е тясно свързана като изследовател и интерпретатор – жанра на „Lied“. Тя си поставя трудната задача да осветли непознати или малко познати на българския читател страници от музикалната история, да провокира активен интерес към това творчество и у нас, да приобщи младите изпълнители и слушателите към това изкуство. В тази посока на интереси е и насочването ѝ към Макс Регер и неговата духовна органова песен, една тема, която е почти незасягана в музикологичните трудове у нас. Тя се опира на авторитетни изследвания върху музиката и полифонията на Макс Регер, проследявайки интереса към творчеството му сред композитори (Арнолд Шьонберг, Паул Хиндемит), музикални теоретици и интерпретатори. Същевременно навлиза в територията на жанра „Das Orgellied“, на който са посветени само отделни специализирани изследвания в световната литература. В дългогодишните ѝ занимания с тази материя, която е преживяна и осмислена и в нейния богат интерпретаторски опит, тя достига до същностни наблюдения, които аргументира в своите анализи. Патосът на книгата е насочен преди всичко към българския читател. Доц. д-р Албена Кехлибарева-Стоянова проследява различните обективни причини, които обясняват дългото отсъствие на музиката на Макс Регер от концертния афиш в България, и приноса на български

музиканти за вписване на неговото творчество в съвременния музикалнокултурен контекст у нас. Както тя подчертава, докато интересът към органовата музика на Регов в България е свързан с органостроенето и развитието на органовото изкуство у нас, песенното му творчество е „огромен Космос, в който се преливат една в друга границите на късния романтизъм с френския импресионизъм, на необарока с неокласицизма, като над всичко остава непреходната любов към човека“. Притежавайки широки познания, познавайки основната литература, свързана с темата в исторически, философски, музикалнотеоретичен, поетично-литературен и интерпретационен контекст, доц. д-р Албена Кехлибарева-Стоянова проследява: историята на жанра, творческия принос на най-изявените Регови възпитаници за популяризацията на неговата музика, характерни особености на творчеството на Макс Регов, съвременното присъствие на Макс Регов и органовата му духовна песен в програмите, включително в България, следите на Реговата песен в музиката на Густав Малер, Рихард Щраус, Цемлински, Сибелиус, Хайнрих Щрекер, Ерих Корнголд, Густав Холст, Карол Шимановски, ранните опуси на Шьонберг и Албан Берг, в творчеството на съвременни български композитори и т.н. Разглеждайки виенския модернизъм от края на XIX и началото на XX век, тя извежда характерните стилистични черти и музикалнокомпозиционни похвати, които довеждат до „крайното разширяване на хармоническата модулативност“ до появата на атонализма и други композиционни подходи в музиката на XX век. И това може да бъде анализирано в музиката на неговите ученици и последователи. Сред тях е и българинът Васил Божинов, който е ученик на Макс Регов в Лайпцигската консерватория.

Ще подчертая, че текстът привлича и със своя артистичен и емоционален патос. Като изпълнител с десетилетен опит в сакралната музика и в жанра „Lied“ и като задълбочен изследовател доц. д-р Албена Кехлибарева-Стоянова убеждава читателя в необходимостта да познава творческия свят на Макс Регов, една реална възможност за приобщаване към многолетния контекст на европейската музика. Дълбочината и силата на неговото творчество разкрива съдържателни пространства, които и днес са актуални като духовни и културни ценности.

Като структура книгата е организирана в увод, 7 глави, заключение, ползвана литература (209 текстове на публикации на книги и научни статии на кирилица, 72 книги и статии на немски, френски, английски и освен тях 19 дисертации на кирилица, на немски, английски и френски езици), сайтография (включваща свободен достъп до дисертации и автореферати чрез disserCat и 7 линка към реферирани и рецензирани форуми, свързани с творчеството, публикацията, изпълнителската практика и звукозаписа на музиката на Макс Регов, 20 клипа на сакрални песни от Регов, Волф,

Респиги, Берио, Сибелиус, Крекльон, Менделсон, Ландовски, както и от българските композитори – Георги Минчев, Димитър Наумов, Ценко Минкин, Кирил Илиевски и Георги Арнаудов в нейно изпълнение). Имах удоволствието да съм автор на едната отпечатана в изданието предварителна рецензия на книгата, другата е от проф. д-р Нева Кръстева.

С темата на монографията са посочени 4 публикации.

1. „Сакрални измерения в опусите на светски песни в жанра „Lied“ при Макс Регер“. – Сборник от Научна конференция с международно участие „XI Млад научен форум за музика и танц 2017“.

2. „Хуго Волф и „Lied“ – сп. „Музика. Вчера. Днес“, 2016, № 1.

3. „Макс Регер и ние“ – сп. „Музика. Вчера. Днес“, 2016, № 2.

4. Max Reger. Sakrale Dimensionen und Universalität der Gattung „Lied“ (Internationale Musikwissenschaftliche Konferenz, Leipzig. Max Reger – ein nationaler oder ein universaler Komponist? Zum 100. Todestag des Komponisten). Universitäts Verlag, Leipzig, 2016 – 2017.

II.2. Друга художествено-творческа дейност

Както отбелязах в представянето ѝ, доц. д-р Албена Кехлибарева-Стоянова участва редовно в национални и международни проекти, провежда майсторски класове в Германия и Финландия. Инициира университетски проекти с други департаменти по изкуствата и хуманитаристиката: 1) „Пътят на древния аед до съвремеността“ – съвместен проект м/у департамент „Музика“ и департамент „Философия и социология“ 2). „Духът на ансамбловото музициране“, 3). „Аве Мария“, 4). „Музика през възкресения месец“, 5). „Познатият непознат Франц Шуберт“ и други проекти на департамент „Музика“, съвместно с департамент „Изящни изкуства“, „Кино, реклама и шоубизнес“, „Нова българистика“.

В Доклада за самооценка е посочено, че са осъществени 268 студийни записа. За периода на атестацията (01.10.2011 до 2017 вкл.) са реализирани 72 записа на вокално-инструментални творби, вкл. и вокално-симфонични произведения в БНР, мултимедийни (професионални) и професионални LIVE записи от зала „България“, Френската катедрала и Berlin-Charlottenburg, в катедралата на мира в Потсдам (Катедралата на Фридрих Велики „Sans-Souci“) и др. Двайсет от тези записи са качени в НЕА на Библиотеката на НБУ, а 162 – в платформата за дистанционно управление и електронно обучение на курсовете – MOODLE. 3 от записите са съвместни изяви между студенти от деп. „Музика“, „Информатика“ и „Кино, шоубизнес и реклама“. Това са:

- Записи на съвременна българска музика с оркестри и камерни ансамбли: 19 с произведения на Георги Минчев – три вокално-симфонични поеми „Икони“ по стихове на Павел Славянски (транскрипция за глас и орган – Велислав Заимов, А. Кехлибарева), изпълнявани като репертоарен цикъл повече от 30 пъти на органови концерти в Германия, Нидерландия, Италия, Франция; Димитър Христов – Девет песни от цикъла „Песни по стихове на Пенчо Славейков“ в транскрипция за нисък глас; Димитър Наумов – „Варшавска импресия“, дуо за глас и орган е изпълнявано многократно в Германия, Унгария и Нидерландия; Георги Арnaudов две поеми от цикъла „Шепот насаме“ (2011) по стихове на Пейо Яворов. Адаптацията от оригинала за глас, цигулка и пиано към глас и орган (2012); Юлия Ценова – „Три индийски песни за соло алт и електроакустическа обработка“ по стихове на Кедърнат Агървал; Кирил Илиевски – „Вокализа за мецосопран и орган“ (посветена на А. Кехлибарева); Пенчо Стоянов – две песни; и още от композиторите Васил Казанджиев, Иван Спасов, Явор Димитров, Ценко Минкин, Велислав Заимов и др.
- Творби за глас в съпровод на орган (представени са 11 органни песни и адаптации за глас и орган от 8 композитори: Ян Сибелиус, Волфганг Зайфен, Марсел Ландовски, Хуго Волф, Фредерик Шопен, Бенджамин Бритън, Макс Регер, Лучано Берио)
- Вокални творби със Synthi (Synthesizer) и електроакустическа обработка (представени са 3 песни с електроакустична обработка)
- Вокални творби „Lieder“ – глас и пиано (поредица записи в БНР на творби от Хуго Волф и Густав Малер (представени са 17 песни от Хуго Волф и една от Густав Малер – общо 18 песни със съпровод на пиано – до 2017 броят на записите ѝ в БНР е 268, с времетраене над 20 часа като повече от 100 песни са от Хуго Волф); В годините 2011 до днес – 2017, Радио ББС (BBC – Truth the Night) е излъчвало повече от 40 пъти в цялата световна мрежа на асоциираните Радиа (EBU) във всички континенти нейни записи на оркестровите и органните песни (със симф. Орк. на БНР и с органистите – проф. д-р Нева Кръстева, Стефан Далчев, проф. Матиас Якоб, проф. Волфганг Зайфен, проф. Дирк Елземан) на Хуго Волф и песни на други композитори от Златния Фонд и от фонда на Българско национално радио. (Предлаганите записи са минали селекция пред три програмни комисии – две от българска страна и в Радио ББС – предавания за класическа музика

„Through the Night“). Излъчвания по Радио БАРТОК, по баварското Радио Eulinda за култура, по Radio RAI, по Радио Баден-Баден, Радио Бранденбург, Словашко национално радио Братислава, Шведско кралско радио, Норвежко кралско радио и др. Предавания по телевизия СКАТ за Албена Кехлибарева и по Нова телевизия.

Реализирани са концерти и спектакли – общо 77 (47 на студенти към съответните курсове през атестираните години, 30 лично нейни като представяща НБУ.

Посочени са 13 публикации, 3 от тях в Германия.

Приложените материали са добре систематизирани и убедителни. Имам и отлични многостранни лични впечатления от нейната творческа дейност.

II.3. Цитиране от други автори и оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката. Дейността на доц. д-р Албена Кехлибарева-Стоянова е рецензирана в периодични специализирани издания и интернет сайтове за култура и получава висока оценка, като специално се изтъква представянето ѝ едновременно като певица и акомпанятор в изпълненията.

III. Учебна и преподавателска дейност

В НБУ доц. д-р Албена Кехлибарева-Стоянова преподава камерно пеене, камерна музика, вокални ансамбли, вокално майсторство, интерпретация. От предложената ми документация по конкурса е видно, че тя изпълнява необходимата ѝ норма за учебна заетост в периода на атестацията ѝ с аудиторни и тренингови курсове с над 100%, което е отразено в единната информационна системата на НБУ и в нейните годишни лични формуляри.

Средната оценка от студентите за удовлетвореност от курсовете на доц. д-р Кехлибарева в периода 2011-2017 е над 4.00, в много от годините отличен 4.70 (макс. 5.00). Оценка са предоставени от Центъра за качество и оценяване на НБУ.

Представените от нея проекти със студенти са 85, които са част от дейността на департамент „Музика“ за рецензирания период, в голяма част от тях тя е инициатор и организатор. 7 проекта от осъществените 26 концерта са с частично външно финансиране.

За нуждите на своите курсове доц. д-р Албена Кехлибарева-Стойнова е направила Учебно помагало с подбрани видеоклипове с нейни изпълнения от световната класика и български композитори – 75 видеоклипа със 100 арии, песни и балади.

Активността ѝ в електронния модул "MOODLE – НБУ" е голяма и постоянна. Сред качените материали са ѝ нейни специално подготвени с образователна цел музикални записи.

IV. Административна и обществена дейност

Доц. д-р Албена Кехлибарева-Стойнова е редовен член на Съвета на департамент „Музика“, член на комисии за дипломиране на студенти БП „Музика“ и магистърски програми по музика, както и в докторски програми. Тя е участвала 7 пъти като вътрешен член на научно жури по докторски защиты, един път член на жури в конкурс за главен асистент. 26 нейни студенти и докторанти са професионално реализирани в България и чужбина. Работи активно с чуждестранни студенти. Владееша няколко чуждестранни езика, тя е модератор при семинари на гостуващи професори като: проф. Гюнтер Пихлер от Австрия; проф. Владимир Косяненко – виола от Университет по изкуства в град Сплит (Хърватия); проф. Мартина Шукан – виолончело, гост от Висшето училище по изкуства в Цюрих (Швейцария); д-р Александър Грюн – тонрежисьор от Виена (Австрия); проф. Жерар Пуле – цигулка, Франция; Бруно Канино – пиано, Италия; проф. Доминик дьо Вилиенкур – виолончелист, композитор от Франция; Доктор хонорис кауза на НБУ проф. Райнер Бишоф – композитор от Виена (Австрия); Доктор хонорис кауза на НБУ проф. Михаел Фришеншлагер – цигулка, от Виена (Австрия), проф. Адриан Йотикер, – пиано от Швейцария; проф. Филип Бернолд – диригент и флейтист от Франция и др.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам доц. д-р Албена Кехлибарева-Стойнова от студентските ни години. Свидетел съм на активната ѝ цялостна артистична дейност на изпълнител, музикален изследовател, организатор, популяризатор, която винаги съм подкрепяла. Широката ѝ информираност, разностранните ѝ интереси и задълбочени професионални познания и отговорност са много важни за работата ѝ със студентите.

VI. Заключение

Въз основа на цялостната ми положителна оценка върху художествено-творческата и дългогодишната преподавателската дейност на доц. д-р Албена Кехлибарева-Стойнова в НБУ, убедително съответстващи на Закона за развитието

на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ, предлагам на уважаемите членове на Научното жури по конкурса за професор (вокални и камерни ансамбли, камерна музика, акомпанимент), професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“, доц. д-р Албена Кехлибарева-Стойнова да бъде предложена на Академичния съвет да бъде избрана за академичната длъжност „професор“ към департамент „Музика“ на НБУ.

Дата 25.08.2018.

Подпис: